

Utbildning och Arbetsmarknad
Tor Hatlevoll

Fler feriejobb för ungdomar i kommuner och landsting sommaren 2016

Sommaren 2016 erbjöd landets kommuner, landsting och regioner 88 500 unga en chans att arbeta några veckor under sommaren. Det är fler feriejobb än någonsin tidigare. Totalt fick 85 000 ungdomar ett feriearbete/feriepraktik i en kommun och 3500 ungdomar ett feriearbete/feriepraktik¹ i ett landsting eller region. Detta visar en enkät som har besvarats av 82 procent av kommunerna och av 62 procent av landstingen och regionerna. Resultatet är i linje med den prognos på 90 000 feriejobb/feriepraktikplatser som SKL publicerade våren 2016.

Ökning i kommuner och marginell minskning i landsting/regioner

Jämfört med 2015 så erbjuds 5 000 fler unga ett feriejobb/feriepraktik under sommaren 2016. Kommunerna har i år haft 5 000 fler unga anställda på ett feriejobb/feriepraktik jämfört med förra sommaren och landstingen/regionerna har haft något färre platser jämfört med sommaren 2016.

Tabell 1

Andel feriejobb per individ i åldern 16-18

	Feriejobb	16 - 18	Feriejobb per individ i målgrupp
2010	80000	374898	21,3%
2011	68000	357765	19,0%
2012	68000	338966	20,1%
2013	83000	321537	25,8%
2014	78000	312161	25,0%
2015	84000	309781	27,1%
2016*	88000	307934	28,6%

* Beräkning gjord på antalet 15 - 17 åringar 2014

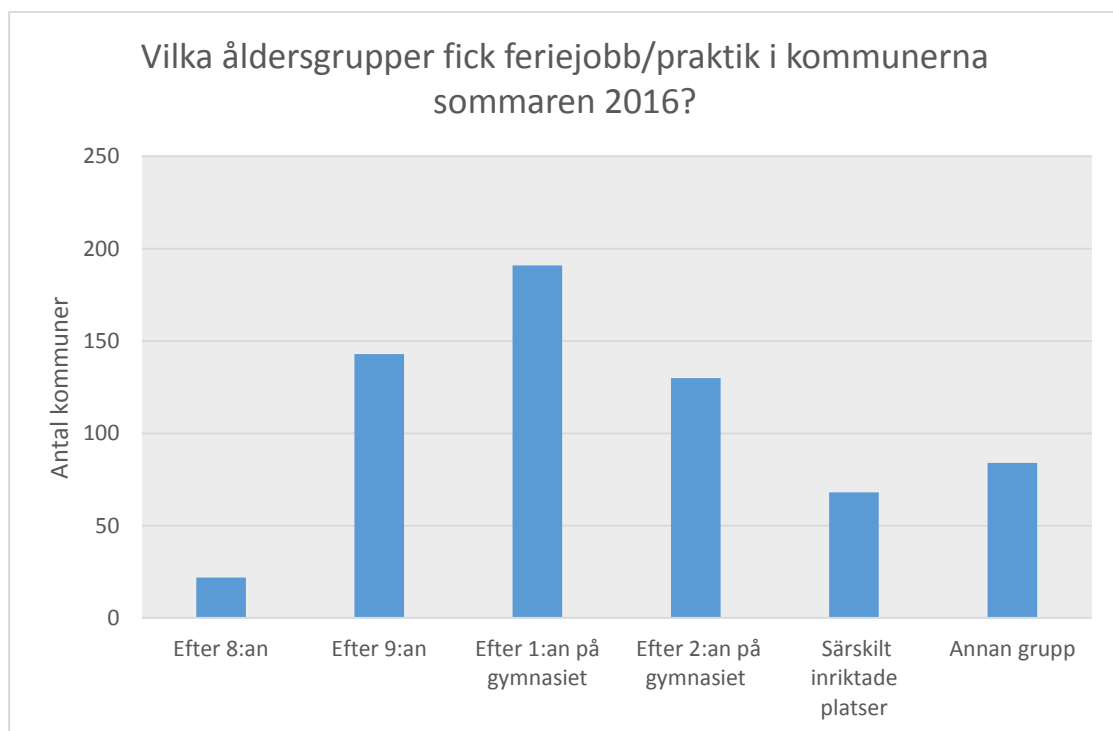
¹ Feriejobb eller feriepraktik är platser som tagits fram i syfte att erbjuda unga en möjlighet att prova på att arbeta några veckor under sommarlovet. Vi skiljer feriejobb/feriepraktik från ”sommarjobb”, som enligt vår definition innebär ett arbete med avtalsenlig lön och där syftet är att arbetsgivaren ska få arbetsuppgifter utförda. Sommarjobbet kan både vara som vikarie för ordinarie personal som har semester eller uppgifter som är säsongsbetonade och inte behöver bemannas under hela året.

Att antalet platser har ökat samtidigt som ålderskullarna minskar bidrar till att en allt större andel av samtliga unga får möjlighet att få arbeta genom ett kommunalt eller landstingskommunalt feriejobb. Andelen har ökat sedan 2010.

Flest unga i åldern 16 – 18 år

Både bland kommuner och landsting/regioner är det vanligast att erbjuda feriejobb/feriepraktik till unga i åldern 16 – 18 år, eller de som avslutat årskurs 9 eller årskurs 1 eller 2 på gymnasiet. Fördelningen av åldrar i kommunerna är i det närmaste identisk jämfört med sommaren 2015. Även bland landstingen/regionerna är det endast små skillnader i vilka grupper som får feriejobb/praktik jämfört med sommaren 2015.

Diagram 1

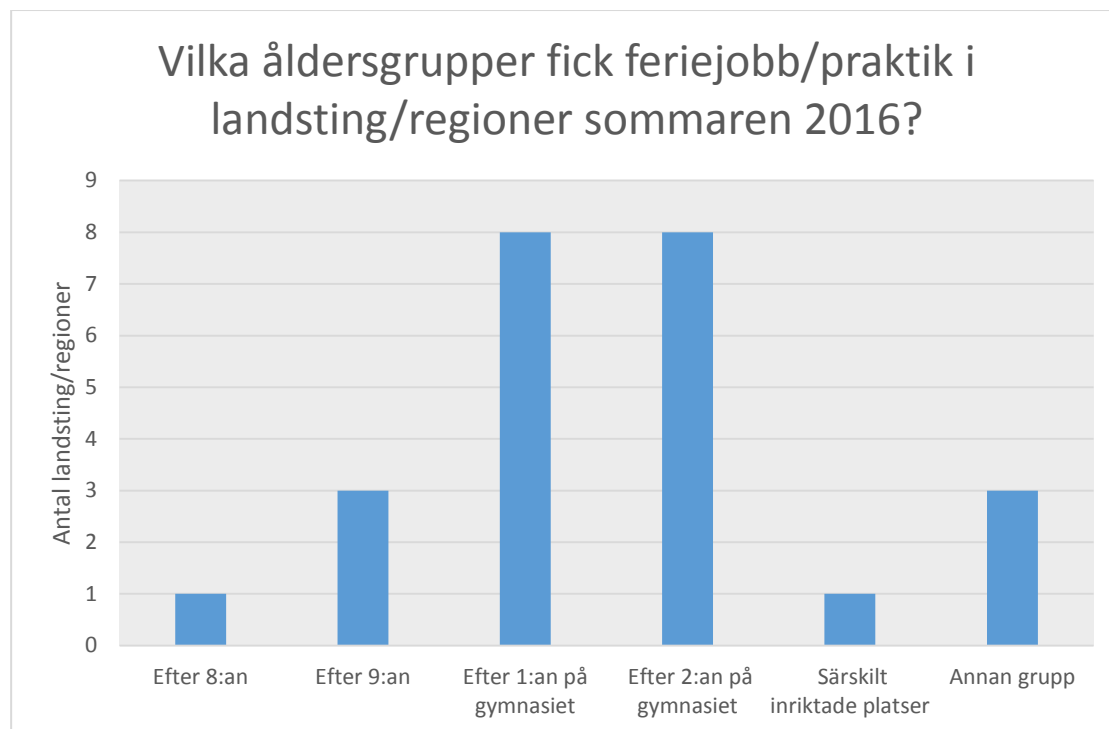
Könsfördelningen är jämn både i kommuner och i landsting/regioner, där 50 respektive 57 procent av ungdomarna är kvinnor.

Totalt fick 65 procent av alla som sökte ett feriejobb/feriepraktik en plats sommaren 2016. Det är en ökning med 11 procentenheter jämfört med 2015. I kommunerna var andelen som fick en plats 68 procent medan motsvarande andel i landsting/region knappt 25 procent.

En förklaring till skillnaden mellan antalet sökande och de som faktiskt fick en plats, är att många unga har fått ett annat sommarjobb. Framför allt många kommuner som garanterar vissa årskullar platser framför i enkäten att många ungdomar väljer att

tacka nej till den plats de fått. Främsta orsaken är att de fått ett annat jobb under sommaren.

Diagram 2

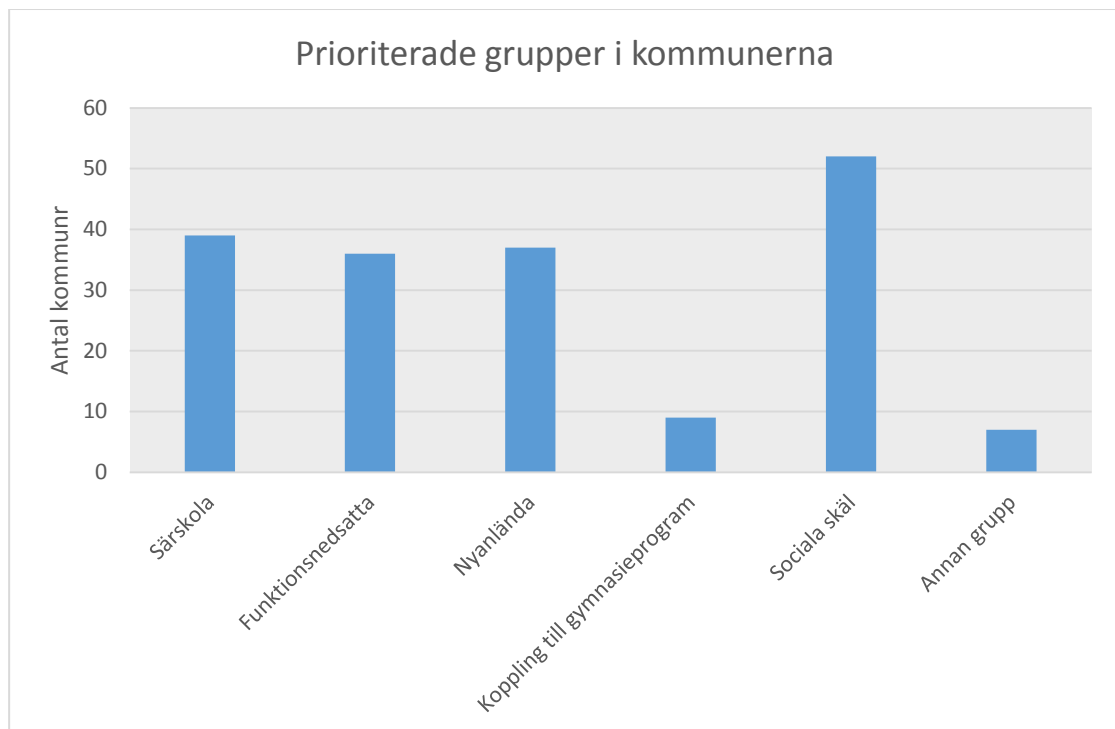
Prioriterade grupper

Antalet kommuner som har avsatt platser för grupper med särskilda behov är i stort sett oförändrat jämfört med 2015 förutom när det gäller nyanlända ungdomar. Det är 29 färre kommuner som uppger att de har gjort särskilda prioriteringar för nyanlända ungdomar. Många kommuner har dock försökt att hitta olika lösningar för att kunna erbjuda framför allt ensamkommande flyktingbarn som ännu inte fått uppehållstillstånd ett feriejobb eller praktik. Dock har byråkratin kring detta varit krånglig då det blir svårt – men inte omöjligt – att erbjuda personer utan uppehållstillstånd och ett svenskt personnummer feriejobb/feriepraktik.

Endast ett landsting/region har uppgett att de har prioriterade grupper och de har riktat sig mot personer med någon form av funktionsnedsättning.

Det är få kommuner som använder feriejobben för att marknadsföra jobb inom kommunen. Endast 9 kommuner har uppgett att de har särskilt avsatta platser som kopplas ihop med olika gymnasieprogram. Antalet är lägre jämfört med 2015 då 14 kommuner svarade att de hade platser som kopplades till olika gymnasieprogram.

Diagram 3

Andra arbetsgivare än kommunen

Många kommuner arbetar med andra lokala aktörer för att kunna erbjuda unga olika sorters arbeten för feriejobb/feriepraktik. 61 procent av kommunerna och 20 procent av landstingen/regionerna förmedlar platser utanför den egna verksamheten. Av de kommunala platserna är det 26 procent som finns utanför kommunen och 4 procent av platserna i landsting/regioner. Det är något färre kommuner och landsting/regioner än året innan men andelen platser är några procentenheter högre jämfört med 2015, medan andelen landsting/regionerna har halverats.

Vanligast är att kommuner samarbetar med ideella organisationer och föreningslivet, till exempel erbjuder många kommuner unga att arbeta på olika sommarsportskolor för barn.

Det är också vanligt att kommuner arbetar med sommarlovsentreprenörer. Det innebär att ungdomar får med hjälp av handledare och ett litet startkapital för att ta fram och förverkliga en företagsidé under sommaren.

Några kommuner arbetar med det lokala näringslivet som ställer upp med feriejobbsplatser. Det är inte helt oproblematiskt då det på vissa håll uppstått diskussioner med facket om löner och arbetsvillkor, samtidigt finns det risk att feriejobben/feriepraktiken tränger undan de vanliga sommarjobben.

Det finns en stor utvecklingspotential i att samarbeta med det lokala näringslivet, men det måste ske i nära samarbete med arbetsmarknadens parter och de lokala utbildningsanordnarna.

Feriejobben/feriepraktiken har en strategisk betydelse

I SKL:s enkät uppger 70 procent av de svarande kommunerna och samtliga landstingen/regionerna att de har en strategi med feriejobben/feriepraktiken. Andelen kommuner med en strategi har inte förändrats jämfört med 2015. Bland landsting/regioner är andelen oförändrad jämfört med föregående år. Strategierna handlar främst om att marknadsföra kommun/landsting/region som arbetsgivare och presentera de yrken som finns. Bland kommunerna handlar det mycket om att marknadsföra äldre- och barnomsorgen. Trots att få kommuner uppger att de aktivt kopplar ihop utbildning med feriejobb/feriepraktik, så anger många att de arbetar aktivt för att få många att arbeta inom dessa sektorer. I flera fall erbjuds de som har sitt feriejobb/feriepraktik inom äldreomsorgen högre lön. Några kommuner erbjuder unga som avslutat årskurs 8 feriejobb för att ge dem en bild vad ett arbete inom olika kommunala sektorer innebär, vilket ska underlätta när de senare ska välja gymnasieprogram.

Några kommuner satsar på att ge bra handledning under ferietiden och lägger vikt vid att alla som haft ett feriejobb i kommunen även ska få ett skriftligt omdöme som de kan använda till framtida arbetsgivare. Det finns kommuner som arbetar med att koppla ihop rollen som arbetsgivare med utbildningen. Dessa kommuner har en feriejobbsgaranti för alla som går på vård- och omsorgsprogrammet eller barn- och fritidsprogrammet efter första året på gymnasiet. Därefter ska dessa personer erbjudas sommarjobb när årskurs två är avslutad och därefter en tillsvidareanställning efter avslutad utbildning.

Utöver att marknadsföra kommunen/landstinget/regionen som arbetsgivare så anger många att ett syfte med feriejobben är att unga får prova på att arbeta. Feriejobben ger den första erfarenheten som möjliggör att unga har lättare att få andra jobb. Några kommuner har erbjudit några feriejobbare/feriepraktikanter att gå in på kortare vikariat i ordinarie verksamhet under sommaren. Andra ser till att tidigare feriejobbare/praktikanter blir en viktig rekryteringsbas när sommarvikariat ska tillsättas.

Bryter könsmonster

Många kommuner, landsting och regioner står inför stora rekryteringar. En ytterligare aspekt är att det till stor del är kvinnor som kommer att lämna på grund av ålderspension. Det är därför viktigt att försöka få fler män att söka sig till sektorn. Enkäten visar att cirka var fjärde kommun som ser feriejobben/feriepraktiken som ett led att marknadsföra sig som en framtida arbetsgivare. Med tanke på utmaningarna, hur vanligt är det att verka för att få män till traditionellt kvinnliga yrken och det omvända?

Tabell 3

Erbjuds män feriejobb/praktik i traditionellt kvinnligt dominerade branscher, och vice versa?

	Kommun	Landsting/Region
Ja	26 %	10 %
Nej	74 %	90 %

Det är en mindre andel landsting/regioner som arbetar aktivt med att erbjuda män feriejobb/feriepraktik i kvinnligt dominerande branscher jämfört med kommuner. Andelen kommuner som arbetar aktivt med att bryta könsmönstren har dock minskat med fyra procentenheter sedan 2015, vilket även gäller landsting/regioner där andelen har minskat med hela 26 procentenheter.

Av kommentarerna att döma utgår de flesta av arbetsgivarna från ungdomarnas egna önskemål då många har ett ansökningsförfarande. Dock försöker man att ha en jämn könsfördelning på arbetsplatserna och om det är möjligt försöker man att påverka unga män att söka sig till mer traditionellt kvinnliga yrken. Det omvända är svårare då många kommuner har få traditionellt manliga yrken att erbjuda. I många kommuner lottas platserna till individerna och då är det svårare med att försöka styra till yrken där det ena könet är underrepresenterat.

Detta är en svår avvägning där man å ena sidan vill vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder unga feriejobb/praktik inom ett område de är intresserade av. Å andra sidan kan det ibland vara bra att erbjuda alternativ som de unga inte tänkt från början, men som kan visa sig vara intressanta jobb.